

Soproni családok

A Lenkek

Aki Sopronban él, gyakran megy át a Lenck-átjárón, hogy eljusson a belvárosba. Azon viszont kevesen töprengenek el, hogy honnan is származhat ez az elnevezés. Egykori munkatársam, Erzsi édesanyjának, Magdi néninek, Lenk a leánykori neve, ezért egy havas téli napon felkerekedtem, hogy többet is megtudjak tőle a családjáról. Magdi néni „kincses ládája” a családi iratok mellett régi tankönyveket, bizonyítványokat, sőt édesapja világháborús, fronton vezetett naplóját is őrzi. Kinyitotta a ládikót... és máris utaztunk a múltba.

A Lenk/Lenck család a szászországi Lengenfeldből a XVII. században települt át Sopronba. Christoph Johann *Lenck* posztónyíróként vetődött a városba. Akkoriban a céhekbe tömörült iparosoknak szigorú szabályokat kellett követniük. Az inasok tanonc-éveik során – koszt és kvártélyon – egy mesternél laktak, akinek tanulópenzt fizettek. Három év után úgynevezett legények lettek, s ha mesterré akartak válni, több éves vándorútra kellett indulniuk: több ország több mesterénél kellett kitanulniuk a szakmai fortélyokat, csak azután tehettek mestervizsgát. Johann Lenck is így került Sopronba. (Akkoriban a német származású családokban – a magyar szokással ellentétben – a gyerekek második keresztnévét használták a mindennapokban.) Johann egy iparos özvegyénél talált állást, s hamarosan letette a mestervizsgát. Mivel akkoriban egy mestertől erkölcsi okokból elvárták, hogy nős legyen, feleségül vette az özvegyet. 1694-ben elnyerte a polgárjogot is.

Fiuk, Ferdinand Gottlieb, korán árvaságra jutott, kilenc éves korában már dolgoznia kellett. Hentes lett, ami akkoriban jól jövedelmező szakma volt, így hamarosan házat és földeket vásárolhatott. A következő nemzedék tovább gyarapította a vagyont: fia, ifj. Ferdinand Gottlieb, aki 1735-ben született, egy gazdag hentes lányát vette felesé-

gül. Ebből a házasságból három fiú született, akik a Lenck család három ága alapítóinak számítanak. Samuel Ferdinand utódai gazdag kereskedők, Matthias Johann Lenck leszármazottai szőlőművelők lettek, Ferdinand Andreas pedig az iparos nemzetiség ősatya volt. Ez az ág valamikor egy anyakönyvi elírás következtében elvesztette a név végi c betűt, s attól kezdve *Lenk*-nek írták magukat. (Ebből az ágból származik Magdi néni is.)

Samuel Ferdinand tehát hentesmester volt, aki benősült egy gazdag bognár családba, s hamarosan borkereskedést nyitott. Számos szőlő tulajdonosa, kísérletező kedvű gazda volt, aki szőlő- és bornevelésével olyan sikereket ért el, hogy borait hamarosan nemcsak Európában, hanem Amerikában is keresték. Az említett Lenck-átjáróhoz tartozó házban borokat, fűszereket és gyarmatarukat kínált a vásárlóknak. 1890-re milliomos lett a család. Ekkor építette a mai Deák téren azt a nagystílusú villát, amely ma a Városi Múzeumnak ad otthont. A szerencse azonban forgandó. Újabb nemzedékek jöttek, s Emil Lenck gyerekei eltözsdezték a vagyont. Csak a fűszerkereskedés maradt meg a Várkerületi Lenck-átjáróban.

Magdi néni ősei iparoscsaládból kerültek ki. Ferdinand Andreas – aki szintén hentes volt – két-

szer nősült. Miután első feleségét eltemette, a harminc éves *Tschürz* Rosinát vette nőül, aki akkoriban már vénkisasszonynak számított, viszont nagyon gazdag volt. A házasságba több szőlőt és földet hozott. Ezzel a vagyonnal utódaik jól gazdálkodtak, sőt egyes házasságkötésekkel még gyarapították is azt.

Az 1815-ben született Lenk Samuel *Ritter* Theresiat, egy gazdag téglagyáros lányát vette feleségül. A házaspár jó üzleti érzékkel ecetgyárat alapított, amit gyorsan felvirágoztattak. Házasságukból hat gyerek született. Egyikük, az 1855-ben világra jött Karl Alexander volt Magdi néni nagyapja. A fiú tíz éves korára árvaságra jutott, így hamar megkezdődött számára a nagybetűs Élet. Előbb *Thirring* Ludwigh fűszerkereskedésébe állt be inasnak, majd többre vágyván, Bécsben lett diák. Ott végezte el a kereskedelmi iskolát és hazatérve nagybátyja, Lenck Samuel fűszerkereskedésében kapott irodai állást. Unokatestvérét, *Bock* Rizát vette feleségül. Két fiuk született: Alexander és Jenő. Mivel a családban több gyermeknek is gond volt a tüdejével, elhatározták, hogy szőlőt és gyümölcsöt vesznek a városon kívül, a mai Lővérekben (akkori nevén a „*Löweräcker*”-ben), ahol sokat lehetnek az erdő közelében a friss levegőn.

1902-ben a Lenck cég a már említett okokból csődbe ment. Magdi néni nagyapját ugyan nem bocsátották el, de fél fizetésre tették. Ez nem volt elég a megélhetéshez, s mivel akkoriban az asszonyok ott-hon látták el a háztartás és gyereknevelés feladatait, elhatározták, hogy jövedelem-kiegészítésként kosztos diákokat fogadnak.

A családban vidám élet folyt, szerettek együtt zenélni, a családfő furulyázott és tagja volt az „*Ödenburger Liederkranz*”-nak is (Soproni Dalárda). A gyerekek állítólag nagyon tartottak a szigorú édesapjuktól. A prakker (a szőnyegporoló) az előszobában lógott, és tudták, ha rossz fát tesznek a tűzre, hamar előkerül. Ennek ellenére sem lettek felnőtt korukra lelki sérültek.

Magdi néni édesapjának, Lenk Jenőnek, aki 1887-ben született, érdekes élete volt. A családban elsőként szakított ősei mesterségével. Földrajz és természetrajz szakos tanár lett. Selmechányára (ma Szlovákia) nevezték ki az ottani tanítóképzőbe. 1914-ben őt is kiküldték a frontra, harminc hónapig harcolt az olasz és az orosz arcvonalon. Hősiességéért több érdemrendet és később vitézi címet is kapott. 1916-ban Selmechányán nősült. *Király* Ernesztint, az ottani Evangélikus Líceum igazgatójának lányát vette feleségül. Magda lányuk 1922-ben született. A *Király* familia nem tartozik ugyan szorosan a Lenk családhoz, de mivel Ernesztin anyai nagyapja igazi polihisztor volt s jelentős szerepet játszott a Soproni Evangélikus Líceum történetében, néhány sort érdemes neki is szentelni.

Király Pál Jenő széles látókörű, nagy műveltségű férfi volt, hat nyelven beszélt, verseket írt, amik nyomtatásban is megjelentek. Baráti levelezést folytatott Nikolaus Lenau-al és Franz Grillparzerrel.

1856-ban vette át a Soproni Evangélikus Líceum igazgatói tisztét. Sokat tett a városért is, többek között megalapította a Zenebarátok Körét. Ennek tiszteletbeli elnökévé Liszt Ferencet kérték fel, akit szintén barátjának tudhatott, és akivel sokáig ugyancsak baráti leveleket váltott. Nyugdíjazásakor, 1883-ban a császár lovagrenddel tüntette ki. Lánya abban az időben Kismartonban (a mai Eisenstadtban) élt. Hozzáköltözött, de haláláig tevékeny maradt. Alapítója volt például a város első óvodájának.

E rövid kitérő után térjünk vissza Magdi néni édesapjához! A család tulajdonában lévő gyümölcsösre 1932-ben Lenk Jenő házat építtetett. Egy házi muzsikálásra alkalmas nagyobb szoba is volt benne, mivel a családban a zene mindig fontos szerepet játszott. Sopronban a zenei élet a középkor óta mindig jelentős volt, neves művészek adtak a városban hangversenyeket, sok zeneegylet működött, melyek egyikeben – az „*Ödenburger Musikverein*”-ben – hegedült szabadidejében Magdi néni édesapja is. Minden év nagypéntekén ez a társulat adta elő a kismartoni Hegyi-templomban Haydn egy-egy oratóriumát. (A hagyományt az utóbbi években újjáélesztették.)

Az említett lővéri házba a vizet egy távolabbi kútról kellett hozni, de a kert és az épület amúgy is nagy volt egy háziasszony számára. Ezért élt a családdal egy német ajkú lány, aki segített a házimunkákban. Vele történt egyszer a következő mulatságos eset. A ház asszonya elküldte dióért a boltba, s mondta neki: „*Bring bitte Haselnüsse!*”. Ő viszont fitogtatni akarta magyar tudását, ezért „nyúldiót” kért. Persze, hogy dió nélkül tért haza.

Magdi néni szívesen emlékszik a piacra és a heti vásárookra, amelyeken a környező falvak őstermelői kínálták a portékáikat. A városban ez társadalmi eseménynek számított, mert ott mindenki mindenkivel találkozhatott és meghallgathatta a soproni pletykákat. A napi élelmiszerszükségletet egyébként házhoz szállították: a tejet, vaját, túrót Harkáról hozták. A pék minden reggel friss zsemlet vitt, kétszer egy héten pedig az ajtó előtt állt az úgynevezett „*Schneeberger-Korb*” (*Schneeberger* volt a hentes neve), a húsárukkal teli kosár. Azok a szállítók, akik később érkeztek, bezörögtek az ajtón, de a pék csak letette a kosarat a bejárat elé. A tartozásukat a családok havonta egyszer egyenlítették ki.

A Lenk család nem tartozott a különösen gazdag emberek közé, de kényelmesen, jól élt. A második világháború után azonban minden megváltozott. Magdi néni apjának vitézi, és férjének katonatiszti rangja miatt a család „osztályidegen” lett. Nagyon nehezen, de végül mégis kapott Magdi néni állást. Jó természetével és humorával minden nehézséget átvészelt.

Lassan besötétedett, a kályhában pattogott a tűz, kint szállingózott a hó. Magdi néni becsukta a „kincses ládát” és a sűrű hóesésben elindultam hazafelé.

Bertalan Judit